اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

تهران، پایتخت تجارت ایران

۱۳۹

شماره

معاونت امور بین‌الملل و توسعه تجارت
دبیرخانه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری
بخش خصوصی با چین

اردیبهشت ۱۴۰۵

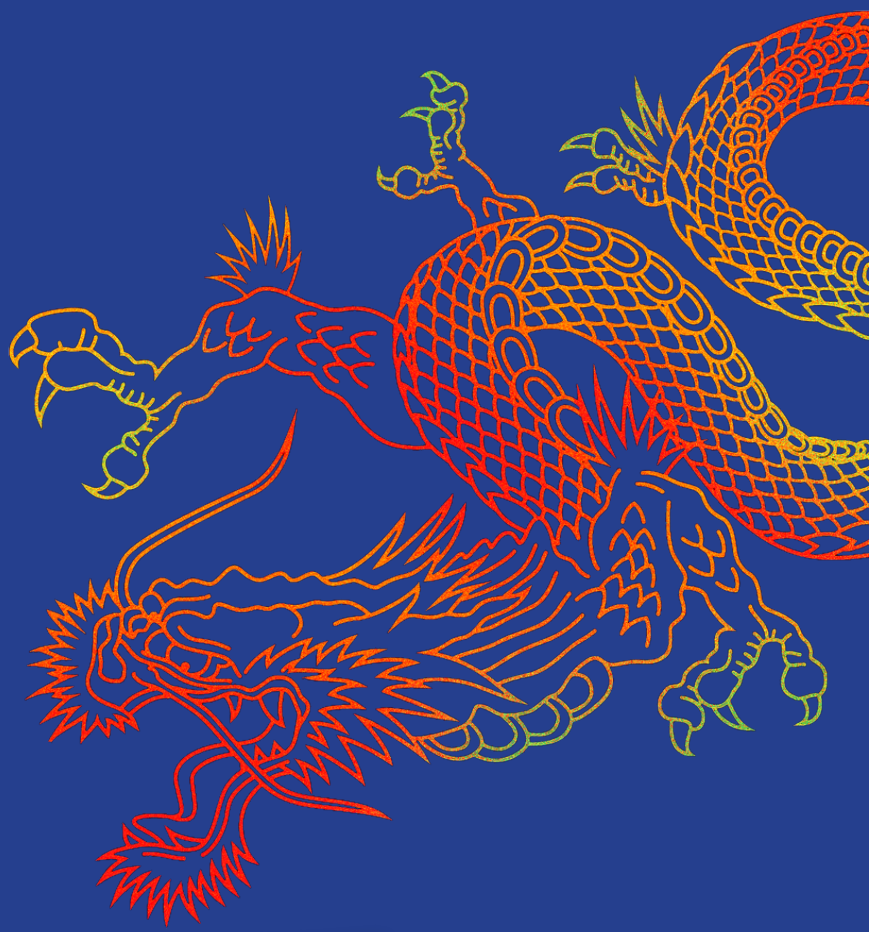

اخبار اقتصادی جمهوری خلق چین

عناوین اخبار و گزارش‌ها:

سخن: با چین؛ آنچه در حال وقوع است .....
الف - اخبار اقتصادی جمهوری خلق چین .....
عناوین اخبار:
۱- سیگنال سیاسی-اقتصادی: مخالفت با فشارهای چندجانبه بر گلوگاه انرژی .....
۲- چین: تأکید مجدد بر «تاب‌آوری زنجیره تأمین» و چندمسیره‌سازی .....
۳- کاهش FDI کل همراه با رشد ورود شرکت‌های کوچک و متوسط خارجی به چین .....
۴- توسعه شتابان زیرساخت‌های بومی هوش مصنوعی .....
۵- ابتکار کمربند و راه (BRI) در فاز «مدیریت ریسک»: تمرکز بر انرژی و مسیرهای امن .....
۶- شیونگان؛ آزمایشگاه شهر هوشمند و الگوی آینده اقتصاد دیجیتال چین .....
۷- هشدار چین درباره احتمال شکل‌گیری حباب در صنعت رباتیک و هوش مجسم .....
۸- استفاده شرکت‌های چینی از دیتاسنترهای خارجی برای آموزش مدل‌های هوش مصنوعی .....
۹- امنیت غذایی به‌عنوان امنیت ملی؛ ورود چین به فاز کاهش ریسک ژئوپلیتیک غذایی .....
ب - مهمترین اخبار و تحولات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران در ۲ ماه گذشته .....
ج - گزارش های ویژه (از سلسله گزارش های چین شناسی) .....
گزارش یک: چین چگونه فکر می‌کند؟ (راهنمای عملی برای درک رفتار اقتصادی، تجاری و مذاکره‌ای چین) .....
گزارش دو: تغییر الگوی تصمیم‌گیری چین و شرکای منطقه‌ای در همکاری‌ها .....

دبیرخانه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری بخش خصوصی با چین

۱۳۹
اردیبهشت ۱۴۰۵

سخن: با چین؛

آنچه در حال وقوع است

با توجه به جنگ آمریکا و اسرائیل علیه جمهوری اسلامی ایران و تغییرات واقعی سریع ژئوپلیتیک در منطقه، بولتن اقتصادی این هفته «بازتنظیم تحلیلی» از رویدادهای میدانی است و نه صرفاً به روزرسانی خبری. در این نسخه، خبرها با لنز ریسک، مسیرهای جایگزینِ همکاری‌ها و رفتار جدید چین در همکاری‌ها انتخاب و تحلیل شده‌اند. بطورکلی تحولات اخیر منطقه خلیج فارس، همکاری‌های آینده چین با منطقه را کاهش نمی‌دهد، بلکه ماهیت آن را به همکاری‌های منعطف، چندمسیره و ریسک‌پوش تغییر می‌دهد.

از این منظر چنانچه جمهوری اسلامی ایران بتوانند مسیرهای جایگزین و قراردادهای حرفه‌ای را در یک مدل ثبات عملیاتی ارائه دهد، دو طرف سهم بیشتری از همکاری‌ها خواهند گرفت.

در یک جمع‌بندی از تحولات و تحلیل‌های تصمیم‌ساز و با توجه به چارچوب فکری و مدل ذهنی چینی‌ها می‌توان پیش‌بینی کرد چنانچه توافق بلند مدت و با ثبات در بحران کنونی بوجود نیاید همکاری چینی‌ها با کشورمان و کشورهای منطقه از پروژه‌های بزرگ و بلندمدت به کوچک و فازبندی‌شده و سریع؛ و از صرفا تمرکز سود به مدیریت ریسک و از تمرکز بر مسیر واحد به چند مسیرسازی گرایش پیدا خواهد کرد. لذا به چند پیشنهاد عملیاتی برای تصمیم سازان کشورمان اشاره می‌شود:

۱. **تسریع در عملیات‌سازی کریدورهای جایگزین برای مسیرهای صرفا دریایی مانند توجه بیشتر به BRI؛**
۲. **تبدیل مزیت جغرافیا به قرارداد: بسته‌های کریدور محور به‌عنوان خدمات ترانزیتی: تعرفه، زمان، توافقنامه سطح خدمات یا SLA مشخص.**
۳. **مهندسی قراردادهای ضدریسک: فازبندی، خروج امن، داوری بین‌المللی، بیمه پروژه**
۴. **تمرکز بر پروژه‌های سریع‌الاثر: هاب‌های لجستیک، تاسیس بنادر خشک و دریایی، انبارداری، گمرک هوشمند، اتصال ریلی کلیدی**
۵. **همکاری فناوری در لایه کاربرد: AI در لجستیک/انرژی/کشاورزی، نه صرفاً واردات سخت‌افزار**
۳. **چند شریکی و چند مسیره: همزمان همکاری با چین، تقویت همکاری با سایر کشورهای منطقه و سایر شرکا برای کاهش وابستگی**

۱ سیگنال سیاسی-اقتصادی: مخالفت با فشارهای چندجانبه بر گلوگاه انرژی

خبر: همراهی چین با روسیه در مخالفت با پیش‌نویس‌های مرتبط با تشدید فشار بر وضعیت تنگه هرمز

منبع: تحولات شورای امنیت سازمان ملل متحد

تحلیل: پکن با هرگونه شوک به مسیرهای انرژی مخالف است. این اقدام چین را باید در چارچوب حمایت از باز بودن «مسیرهای حیاتی» و جلوگیری از تشدید تنش‌ها تفسیر کرد، نه لزوماً جانبداری کامل از جمهوری اسلامی ایران. در بیانیه سفیر چین نیز از ایران خواسته شد تا تردد عادی در تنگه را بازگرداند و همزمان از قطعنامه کشورهای عربی انتقاد شد؛ چراکه ممکن است چنین قطعنامه‌ای پوشش قانونی برای اقدامات نظامی بدون مجوز و مجوزی برای استفاده از زور فراهم کند. چین نسبت به تشدید اوضاع به‌شدت ابراز نگرانی کرده است.

پیامد برای ایران: فرصت برای تبدیل‌شدن به «شریک مسیر» (Transit Partner) در کنار نقش «شریک انرژی»

۲ چین: تأکید مجدد بر «تاب‌آوری زنجیره تأمین» و چندمسیره‌سازی

خبر: مقامات ارشد چین در نشست سیاست‌گذاری اقتصادی بار دیگر بر تقویت «چرخه داخلی اقتصاد» (domestic circulation) تأکید کردند. تمرکز بر افزایش مصرف داخلی، حمایت از خانوارها و کاهش وابستگی به صادرات برجسته شده است.

منبع: Xinhua News Agency – آوریل ۲۰۲۶

تحلیل: این رویکرد دیگر صرفاً یک سیاست صنعتی نیست، بلکه پاسخی مستقیم به نااطمینانی‌های منطقه‌ای است. چین به‌دنبال حذف «نقاط شکست تک‌مسیره» است و عملاً در حال بازتعریف مدل رشد خود از «صادرات‌محور» به «مصرف‌محور + خدمات» است. این تغییر در واکنش به:

۱- فشارهای ژئوپلیتیک

۲- محدودیت‌های تجاری

۳- کاهش تقاضای جهانی

پیامد جهانی: افزایش سرمایه‌گذاری در مسیرهای جایگزین (ریلی و ترکیبی)

پیامد برای ایران: ضرورت اولویت‌دهی فوری به پروژه‌های «کریدورمحور» با زمان اجرای کوتاه (انبار، هاب ترانزیت، گمرک هوشمند)

۳ کاهش FDI کل همراه با رشد ورود شرکت‌های کوچک و متوسط خارجی به چین

خبر: حجم کل سرمایه‌گذاری خارجی کاهش یافته، اما تعداد شرکت‌های جدید خارجی در حال افزایش است.

منبع: Ministry of Commerce of China – آوریل ۲۰۲۶

تحلیل: یک تغییر ساختاری در حال وقوع است؛ کاهش سرمایه‌گذاری‌های کلان در کنار افزایش حضور شرکت‌های کوچک و متوسط. این روند نشان می‌دهد که چین همچنان مقصدی جذاب است، اما سطح ریسک‌ها افزایش یافته است.

پیامد جهانی: حرکت به سمت «پودمان‌سازی سرمایه‌گذاری» و ترجیح پروژه‌های سبک‌تر و انعطاف‌پذیر

برای ایران: فرصت همکاری بخش خصوصی با SME های چینی از طریق بسته‌های همکاری کوچک و فازبندی‌شده (JVهای محدود، BOT کوتاه‌مدت). در مقابل، پروژه‌های بزرگ و مگاپروژه‌ها نیازمند توافقات دولتی و حضور شرکت‌های بزرگ و شبه‌دولتی از هر دو طرف خواهند بود.

۴ توسعه شتابان زیرساخت‌های بومی هوش مصنوعی

خبر: چین سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در دیتاسنترها و توسعه چیپ‌های داخلی حوزه هوش مصنوعی انجام داده است.

منبع: South China Morning Post – آوریل ۲۰۲۶

تحلیل: این روند در ادامه سیاست «خودکفایی فناوری» و در واکنش به محدودیت‌های ایالات متحده است. الگوی «خودکفایی همراه با بهره‌گیری خارجی» تثبیت شده است؛ به‌گونه‌ای که شرکت‌ها به‌صورت همزمان در داخل به توسعه چیپ، دیتاسنتر و نرم‌افزار بومی می‌پردازند و در خارج، بخش‌هایی که با محدودیت مواجه است (مانند آموزش مدل‌های سنگین AI) را دنبال می‌کنند. این ترکیب، تلفیقی از استقلال راهبردی و حفظ سرعت پیشرفت است.

پیامد جهانی: شکل‌گیری دو اکوسیستم متمایز در حوزه هوش مصنوعی (غرب در مقابل چین)

برای ایران: فرصت همکاری با اکوسیستم چینی در حوزه هوش مصنوعی، به‌ویژه در بخش نرم‌افزار و کاربردها

۵ ابتکار کمربند و راه (BRI) در فاز «مدیریت ریسک»: تمرکز بر انرژی و مسیرهای امن

خبر: داده‌های تازه نشان می‌دهد سرمایه‌گذاری‌ها و قراردادهای جدید چین در چارچوب BRI نسبت به دوره‌های قبل مخصوصا پس از وقایع جنگ سوم خلیج فارس بیشتر به سمت پروژه‌های انرژی، لجستیک، زیرساخت‌های بندری و مسیرهای ترانزیتی کم‌ریسک‌تر متمایل شده‌اند.

منابع: Green Finance & Development Center، Ministry of Commerce of China

تحلیل: چین همچنان از ابتکار کمربند و راه (BRI) به‌عنوان ابزاری برای نفوذ اقتصادی، تأمین امنیت انرژی و تقویت قدرت ژئوپلیتیک استفاده می‌کند. با این حال برخلاف دوره نخست BRI که بر گسترش کمّی پروژه‌ها تأکید بیشتری داشت، اکنون پس از وقایع جنگ سوم خلیج فارس، پکن ارزیابی ریسک سیاسی، امنیتی، بدهی میزبان و تاب‌آوری زنجیره تأمین را در انتخاب پروژه‌ها به‌طور جدی‌تر وارد تصمیم‌گیری کرده است. تمرکز بر پروژه‌های «عملیاتی‌تر و مطمئن‌تر» به‌وضوح قابل مشاهده است. ۱- انتخاب پروژه‌ها بر اساس سطح ریسک کمتر (سیاسی، مالی، اجرایی) ۲- کوچک‌سازی و فازبندی پروژه‌ها ۳- استفاده از ابزارهایی مانند بیمه، شریک محلی و مسیرهای جایگزین.

پیامد برای ایران: رقابت برای جذب پروژه‌ها بر مبنای توانایی کاهش ریسک (بیمه، چارچوب حقوقی، سرعت اجرا)

۶ شیونگان؛ آزمایشگاه شهر هوشمند و الگوی آینده اقتصاد دیجیتال چین

خبر: توسعه منطقه جدید شیونگان (XIONG AN) وارد مرحله‌ای شده که تمرکز آن تنها بر ساخت وساز شهری نیست، بلکه بر: ۱- پیاده‌سازی حکمرانی داده، ۲- خدمات شهری دیجیتال، ۳- حمل‌ونقل هوشمند، ۴- انرژی سبز و ۵- استقرار صنایع دانش‌بنیان است.

منابع: اسناد رسمی برنامه کلی از سوی دولت مرکزی چین (State Council)، Xinhua News Agency

تحلیل: چین در حال ساخت «پلتفرم شهری» برای اقتصاد دیجیتال است که قابل بومی‌سازی و اجرا برای توسعه مناطق منتخب آینده خواهد بود. برخی تحلیلگران چینی آن را «آزمایشگاه مدل توسعه نسل بعدی چین» توصیف می‌کنند؛ الگویی که می‌تواند برای شهرهای دیگر نیز تعمیم یابد. منطقه شیونگان در استان هبی، حدود ۱۰۰ کیلومتری جنوب پکن، توسعه شهر جدید با تمرکز بر داده، خدمات دیجیتال و حکمرانی هوشمند است.

پیامد برای ایران: ایجاد «مناطق دیجیتال» یکپارچه (نه پراکنده) با اختیارات مقرراتی ویژه.

۷ هشدار چین درباره احتمال شکل‌گیری حباب در صنعت رباتیک و هوش مجسم

خبر: مقام‌های برنامه‌ریزی چین نسبت به رشد بسیار سریع شرکت‌های فعال در حوزه ربات‌های انسان‌نما و "هوش مجسم" و تکرار سرمایه گذاری موازی هشدار داده‌اند.

منبع: National Development and Reform Commission

تحلیل: با ورود گسترده سرمایه و شرکت‌های تازه‌وارد، نگرانی‌هایی درباره تکرار سرمایه‌گذاری‌های موازی، قیمت‌گذاری غیرواقعی و شکل‌گیری حباب مطرح شده است. دولت چین ضمن تأکید بر اینکه صنعت رباتیک و هوش مجسم همچنان راهبردی است، اعلام کرده این حوزه نیازمند پالایش و جهت‌دهی است. بنابراین چین در شرایط کنونیِ پرریسک، تمایل ندارد «حباب داخلی» به ریسک‌های موجود افزوده شود.

پیامد برای ایران: طراحی راهبرد «چندمسیره فناوری» (داخلی - خارجی)

۸ استفاده شرکت‌های چینی از دیتاسنترهای خارجی برای آموزش مدل‌های هوش مصنوعی

خبر: گزارش‌ها نشان می‌دهد برخی شرکت‌های بزرگ چینی برای دسترسی به توان پردازشی بالاتر و کاهش اثر محدودیت‌های فناوری، بخشی از آموزش مدل‌های پیشرفته AI را در دیتاسنترهای خارج از چین انجام می‌دهند. این رویکرد، در کنار توسعه زیرساخت داخلی، به‌عنوان راهبردی دوگانه برای حفظ سرعت رقابت فناوری در حال تثبیت است.

منبع: Techzine

تحلیل: این خبر در ظاهر فنی است، اما در عمق، ابعاد ژئوپلیتیک فناوری دارد. برخی شرکت‌های بزرگ چینی، به‌ویژه در مدل‌های زبانی بزرگ (LLMs) و هوش مصنوعی پیشرفته، به‌دلیل محدودیت دسترسی به برخی چیپ‌های بسیار پیشرفته (مانند GPUهای رده بالا)، بخشی از آموزش مدل‌های خود را روی ظرفیت‌های پردازشی خارج از چین انجام می‌دهند. به این معنا که به‌جای اینکه تمام مدل در داخل چین آموزش داده شود، بخشی از فرآیند آموزش یا fine-tuning و همچنین پردازش‌های سنگین در دیتاسنترهای خارج از کشور انجام می‌شود.

۹ امنیت غذایی به‌عنوان امنیت ملی؛ ورود چین به فاز کاهش ریسک ژئوپلیتیک غذایی

خبر: در هفته‌های اخیر چین بار دیگر بر امنیت غذایی به‌عنوان بخشی از امنیت ملی تأکید کرده و اقداماتی برای تنوع بخشی به واردات غلات، تقویت ذخایر راهبردی، توسعه فناوری کشاورزی و کاهش وابستگی به مسیرها یا تأمین‌کنندگان پرریسک دنبال می‌کند.

منابع: China Daily، Ministry of Agriculture and Rural Affairs of China

تحلیل: در تحلیل‌های داخلی چین، سیاست تمرکز بر کاهش وابستگی و توسعه ذخایر، به‌ویژه در بخش مواد غذایی، بخشی از آماده‌سازی در برابر شوک‌های ژئوپلیتیک و اختلال‌های احتمالی زنجیره تأمین ارزیابی می‌شود؛ به‌گونه‌ای که غذا نیز عملاً به سطح امنیت ملی ارتقا یافته است.

پیامد برای ایران: فرصت صادرات و پروژه‌های کشاورزی، مشروط به استاندارد و ثبات تأمین.

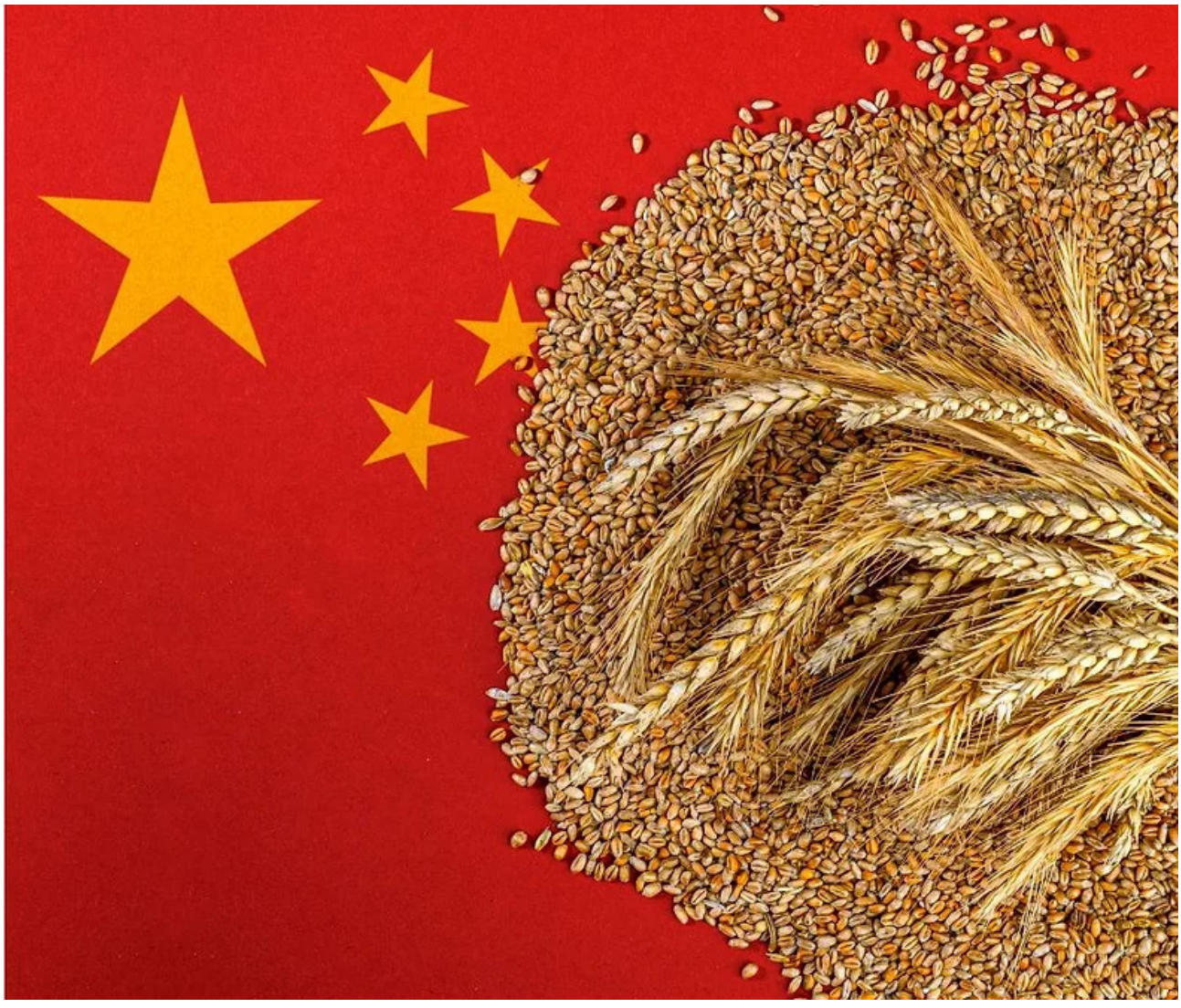

ب - مهمترین اخبار و تحولات
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران در ۲ ماه گذشته

اطلاعیه اتاق بازرگانی تهران در حمایت از مردم و تداوم فعالیت کسب‌وکارها در شرایط جنگی

اتاق بازرگانی تهران با صدور اطلاعیه‌ای، ضمن محکوم کردن حملات اخیر به ایران، بر حمایت خود از مردم و فعالان اقتصادی تاکید کرد. در این بیانیه آمده است که ملت ایران در طول تاریخ در برابر تهدیدها ایستادگی کرده و این بار نیز از این آزمون سخت عبور خواهد کرد. اتاق تهران همچنین حملات به زیرساخت‌ها، سرمایه‌های ملی و آسیب به شهروندان را مغایر اصول انسانی دانست.

در ادامه این اطلاعیه، به دشوار شدن شرایط زندگی مردم و افزایش نگرانی صاحبان کسب‌وکارهای کوچک و بزرگ اشاره شده و بر لزوم حفظ وحدت ملی در برابر بحران‌ها تاکید شده است. اتاق تهران اعلام کرد در کنار مردم و بخش خصوصی ایستاده و امیدوار است هرچه زودتر صلح و آرامش به کشور و منطقه بازگردد.

بیانیه اتاق بازرگانی تهران: دعوت بنگاه‌های اقتصادی به صیانت از سرمایه‌های انسانی در شرایط ویژه اقتصادی

اتاق بازرگانی تهران با صدور بیانیه‌ای، فعالان اقتصادی و جامعه کارآفرینی کشور را به صیانت از سرمایه انسانی و پرهیز از تعدیل نیروی کار در شرایط ویژه کنونی فراخواند. در این بیانیه، حفظ و تداوم اشتغال به‌عنوان اولویت اصلی اقتصاد کشور در مقطع حساس فعلی مطرح شده و خودداری از تعدیل نیرو، اقدامی در چارچوب مسئولیت‌پذیری اجتماعی و تعهد ملی بخش خصوصی ارزیابی شده است.

اتاق تهران با اشاره به رسالت تاریخی خود در حمایت از تولیدکنندگان، صنعتگران و بازرگانان، بر ضرورت ثبات اقتصادی و کاهش فشارهای معیشتی به‌ویژه بر جامعه کارگری تاکید کرده است. همچنین همدلی با نیروی کار و حمایت از استمرار فعالیت بنگاه‌ها را از تکالیف اساسی بخش خصوصی دانسته و آن را عاملی کلیدی در عبور از شرایط حساس اقتصادی و حفظ پایداری تولید عنوان کرده است.

انتشار راهنمای اتاق بازرگانی تهران برای افزایش تاب‌آوری بنگاه‌های کوچک و متوسط

اتاق بازرگانی تهران با هدف حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و متوسط در مواجهه با نااطمینانی‌های اقتصادی و پیامدهای جنگ، راهنمایی عملی برای افزایش تاب‌آوری بنگاه‌ها منتشر کرد. این دستورالعمل گام‌به‌گام با عنوان «**نسخه سخت‌جانی بیشتر**» در قالب ویژه‌نامه نشریه «آینده‌نگر» ارائه شده است.

این راهنما با بهره‌گیری از تجربیات و یافته‌های بین‌المللی، مجموعه‌ای از راهکارها و توصیه‌های کاربردی برای مدیریت بحران، کاهش آسیب‌پذیری و حفاظت از سرمایه‌های انسانی، مالی و عملیاتی در اختیار مدیران قرار می‌دهد. اتاق تهران اعلام کرده هدف اصلی این اقدام، کمک به مدیران برای شروع فرآیند تقویت تاب‌آوری سازمانی و مدیریت بهتر ریسک‌هاست.

برای دانلود پی‌دی‌اف
اسکن کنید

اقدامات اتاق بازرگانی تهران جهت مدیریت شرایط ویژه اقتصادی و حمایت از کسب‌وکارها

اتاق بازرگانی تهران در پی شرایط ویژه ناشی از جنگ، مجموعه‌ای از اقدامات حمایتی برای حفظ ثبات اقتصادی، پشتیبانی از فعالان اقتصادی و تداوم تجارت در دستور کار قرار داده است. این اقدامات شامل پیگیری تامین پایدار کالاهای اساسی و امنیت دارویی، حمایت از استمرار تولید و جلوگیری از تعطیلی بنگاه‌ها و تعدیل نیروی انسانی است.

اتاق تهران همچنین به دولت پیشنهاد داده برای تعهدات بانکی، مالیاتی و بیمه‌ای بنگاه‌ها حداقل سه ماه تنفس در نظر گرفته شود. پیگیری پوشش بیمه‌ای خسارات ناشی از جنگ برای کالاها، محموله‌های وارداتی و واحدهای تولیدی نیز از دیگر محورهای این اقدامات است.

در کنار این موارد، اتاق تهران آمادگی خود را برای ارائه برخی خدمات دولتی از طریق پنجره واحد خدمات و نیز تقویت دیپلماسی اقتصادی و تجارت منطقه‌ای با کشورهای همسایه اعلام کرده است.

آمادگی اتاق بازرگانی تهران جهت صدور گواهی فورس ماژور در قراردادهای بین‌المللی

معاون امور بین‌الملل و توسعه تجارت اتاق تهران اعلام کرد این اتاق در شرایط جاری و با هدف حمایت از اعضا، آمادگی دارد گواهی فورس‌ماژور مربوط به قراردادهای بین‌المللی را پس از دریافت و بررسی مستندات صادر کند. این خدمت برای بنگاه‌هایی در نظر گرفته شده که در قراردادهای خود بند فورس‌ماژور را پیش‌بینی کرده‌اند و اکنون به دلیل شرایط خارج از اراده با مشکل در اجرای تعهدات مواجه شده‌اند.

به گفته حسام‌الدین حلاج، تحولات اخیر موجب اختلال در زنجیره تامین، حمل‌ونقل، پرداخت‌ها و استمرار فعالیت اقتصادی شده و بسیاری از کسب‌وکارها را تحت تاثیر قرار داده است. اتاق تهران با ارائه این خدمت تلاش دارد از بروز اختلافات حقوقی جلوگیری کرده و استمرار همکاری‌های تجاری با شرکای خارجی را تسهیل کند.

اتاق بازرگانی تهران بسته جامع خدمات مشاوره تجارت خارجی را در شرایط جدید منطقه‌ای ارائه کرد؛ تمرکز بر کاهش ریسک، تنوع مسیرهای تجاری و پایداری زنجیره تامین

معاونت امور بین‌الملل و توسعه تجارت اتاق تهران از تداوم و تقویت خدمات مشاوره‌ای در حوزه تجارت خارجی خبر داد و اعلام کرد مشاوران تخصصی اتاق، تحلیل‌ها و راهکارهای کاربردی مرتبط با بازارهای هدف و الزامات جدید فعالیت اقتصادی را در اختیار اعضا قرار می‌دهند. این خدمات با هدف کاهش ریسک فعالان اقتصادی و تسهیل حضور آنان در بازارهای منطقه‌ای، به‌ویژه در شرایط پس از بحران و آتش‌بس، ارائه می‌شود.

گزارش یک:

چین چگونه فکر می‌کند؟

(راهنمای عملی بـرای درک رفتار اقتصادی، تجاری و مذاکره‌ای چین)

اصل بنیادین: چین یک «پروژه تاریخی» است، نه صرفاً یک کشـور. برای فهم رفتار این کشـور باید پذیرفت که چین به‌دنبال حل مسـائل کوتاه‌مدت نیسـت، بلکه در حال اجرای یک پروژه ۳۰ تا ۵۰ سـاله است. این رویکرد از دوران دنگ شـیائوپینگ آغاز شده و تا امروز در دوره شی جین‌پینگ تداوم یافته است.

مدل ذهنـی تصمیم‌گیـری: چین بر اسـاس چهار اصل کلیدی تصمیم‌گیری می‌کند:

۱ ثبات: هر تصمیمی که ثبات داخلی را تهدید کند، کنار گذاشته می‌شود.

۲ کنتـرل: بـازار آزاد وجـود دارد، امـا به‌صـورت مدیریت‌شده.

۳ تدریـج (Gradualism): هیـچ شـوک ناگهانـی بـه اقتصاد و جامعـه وارد نمی‌شـود و همه چیز مرحله‌ای پیش می‌رود.

۴ آزمایش: سیاسـت‌ها ابتـدا در مقیاس محدود (شهر یا اسـتان) اجرا و پس از موفقیت به سایر مناطق تعمیم داده می‌شوند.

هماهنگـی سـه‌گانه: یکـی از عوامل کلیـدی موفقیت اقتصادی چیـن، ایجاد هماهنگی میـان «دولت + بازار + اسـتراتژی بلندمدت» اسـت. چین توانسته این سه مؤلفـه را به‌صورت همزمان مدیریت کند؛ قابلیتی که در بسیاری از کشورها وجود ندارد.

منطق سیاسـت خارجی: برخلاف بسـیاری از کشورها، به‌ویژه ایالات متحده، چیـن به‌دنبال اتحادهای نظامی یـا بلوک‌بندی‌های ایدئولوژیک نیسـت. این کشـور با طیـف گسـترده‌ای از بازیگران همـکاری می‌کنـد، اما به هیچ‌یک وابسته نمی‌شود.

مدیریت تضادها: چین به‌صورت همزمان با بازیگران متعارض همکاری می‌کند؛ از ایران و عربستان گرفته تا ایالات متحده و حتی تایوان. این وضعیت تناقض نیست، بلکه بخشی از یک استراتژی آگاهانه است: «مدیریت تضاد» به‌جای حذف آن.

نگاه به اقتصاد جهانی: در رویکرد چین،

- تجارت ابزار قدرت است؛
- سرمایه‌گذاری ابزار نفوذ است؛
- زیرساخت ابزار کنترل بلندمدت است؛
- فناوری ابزار استقلال راهبردی است.

رفتار در بحران‌ها: چین در بحران‌ها وارد درگیری نظامی نمی‌شود و از جانبداری کامل پرهیز می‌کند. این کشور تلاش می‌کند ریسک را کاهش دهد، مسیرها را متنوع سازد و ضمن حفظ فرصت‌های اقتصادی، فرصت‌های جدید خلق کند. در واقع، چین در بحران عقب‌نشینی نمی‌کند، بلکه «شکل حضور خود را تغییر می‌دهد».

منطق مذاکره: در مذاکرات، چین به‌دنبال «برد فوری» نیست، بلکه بر ایجاد «رابطه پایدار» تمرکز دارد. درک این نکته می‌تواند مزیت قابل‌توجهی ایجاد کند. بنابراین، پرهیز از عجله، تمرکز بر اعتمادسازی و ارائه تصویر بلندمدت در مذاکرات با چین ضروری است.

خطای رایج در تعامل با چین: بسیاری از کشورها با نگاه کوتاه‌مدت و تمرکز بر منافع فوری (مالی) وارد همکاری با چین می‌شوند، در حالی‌که تعامل مؤثر با چین نیازمند داشتن راهبرد مشخص و بلندمدت است.

ترجمه عملی برای ایران:

برای موفقیت در همکاری با چین، ایران باید:

۱- پروژه‌ها را با افق بلندمدت تعریف کند؛

۲- ثبات سیاستی ایجاد کند؛

۳- همزمان نقش «مسیر» و «بازار» را ایفا کند؛

۴- قراردادها را به‌صورت حرفه‌ای طراحی کند.

بند سوم اهمیت ویژه دارد؛ به این معنا که ایران باید هم در زنجیره‌های تأمین چین به‌عنوان کریدور ترانزیتی ایفای نقش کند و هم به‌عنوان یک مقصد واقعی برای مصرف و سرمایه‌گذاری (شامل تولید، مونتاژ، انتقال فناوری، مشارکت در پروژه‌های انرژی، دیجیتال و زیرساختی) مطرح شود.

در مجموع، چین نه دوست دائمی است و نه دشمن دائمی، بلکه بازیگری محاسبه‌گر است که بر ثبات، منافع و افق بلندمدت تمرکز دارد.

گزارش دو :

تغییر الگوی تصمیم گیری چین و شـرکای منطقه‌ای در همکاری ها

با توجـه بـه تشـدید تنش‌هـا میـان ایـالات متحده، اسـرائیل و ایران و افزایش ریسـک‌های ژئوپلیتیک در منطقـه، در صورت تداوم وضعیـت ناپایدار (آتش‌بس شـکننده)، می‌توان انتظار داشـت الگوی تصمیم‌گیری چین و شـرکای منطقه‌ای آن دچار تغییر شود؛ تغییری که مستقیماً بر همکاری‌های اقتصادی و پروژه‌ای اثرگذار خواهد بود.

۱ تغییر تدریجی الگوی تصمیم‌گیری:

ایـن تغییر به‌صـورت صفر و یـک نخواهد بـود. چین همچنان سه اصل کلیدی را حفظ خواهد کرد:

- امنیت انرژی
- ثبات مسیرهای تجاری
- پرهیز از درگیری نظامی مستقیم با قدرت‌های بزرگ (به‌ویژه آمریکا)

با ایـن حال، در شـرایط بحـران، وزن ایـن مؤلفه‌ها تغییـر می‌کنـد و «کاهـش ریسـک و حفظ ثبـات» بر «حداکثرسازی سود» اولویت می‌یابد.

۲ تحلیل اقدام چین و روسیه در شورای امنیت:

اقـدام چین (همـراه با روسـیه) در وتـوی پیش‌نویس منتسـب به بحرین و امـارات متحده عربی در شـورای امنیت سـازمان ملل متحـد، حامل پیام‌هـای چندلایه بود:

پیام سیاسی:

- مخالفت با بین‌المللی‌سازی فشار بر ایران در گلوگاه انرژی (تنگه هرمز)
- ترجیح مدیریت تنش خارج از چارچوب‌های تنبیهی بین‌المللی

پیام اقتصادی:

- جلوگیری از وارد شدن شوک به عرضه انرژی
- نگرانی از افزایش ریسک انسداد یا اختلال در تنگه هرمز

برداشت عملی: این وتو نشان‌دهنده حمایت راهبردی محدود از ایران است، نه یک اتحاد کامل. چین از «ثبات مسیر» حمایت می‌کند، نه از «تشدید تقابل».

۳ اثر بر روابط چین–ایران:

اثر تقویتی:

- **در حوزه انرژی:** تداوم خرید نفت با رویکرد محتاطانه و همراه با تنوع مسیرها و ابزارهای کاهش ریسک (قراردادهای منعطف، بیمه، واسطه‌ها)
- **در حوزه لجستیک:** افزایش جذابیت مسیرهای چندگانه (ترکیب دریا–ریل–جاده) و مسیرهای جایگزین غیرمتکی به گلوگاه‌ها
- **در حوزه پروژه‌ها:** تمرکز بر پروژه‌های کم‌ریسک، فازبندی‌شده و با بازدهی سریع، به‌جای مگاپروژه‌های پرریسک

اثر محدودکننده (در صورت تداوم تنش):

- کاهش تمایل به سرمایه‌گذاری‌های بزرگ و بلندمدت دولتی
- احتیاط در ورود به پروژه‌های دارای ریسک تحریم یا ریسک بیمه‌ای بالا (هرچند قابل مدیریت با طراحی مناسب)

۴ اثر بر روابط چین در منطقه:

- تشدید رقابت چین و آمریکا بدون گسست کامل، به‌دلیل تداوم وابستگی متقابل اقتصادی
- تلاش چین برای حفظ رویکرد بی‌طرف و عمل‌گرا در خاورمیانه و پرهیز از ورود به بلوک‌بندی‌های سخت
- تداوم رویکرد چندجانبه‌گرایانه کشورهای منطقه (مانند عربستان سعودی و امارات) در حفظ همزمان روابط با آمریکا و چین
- تلاش چین برای همکاری با تمامی طرف‌ها و اجتناب از جانبداری آشکار

الگوی محتمل همکاری‌های آتی چین (در صورت عدم دستیابی به توافق راهبردی گسترده):

۱- حرکت به سمت پروژه‌های فازبندی‌شده به‌جای پروژه‌های بزرگ و بلندمدت

۲- تمرکز بر مدیریت ریسک به‌جای صرفاً حداکثرسازی سود

۳- تنوع‌بخشی به مسیرها به‌جای اتکا به مسیرهای ثابت و پرتنش

۴- استفاده از مدل‌های مشارکتی و غیرمستقیم به‌جای سرمایه‌گذاری مستقیم و کلان

۵ ملاحظات تصمیم‌ساز برای ایران:

۱. **گذار از «شریک منابع» به «شریک مسیر»:** مزیت راهبردی ایران صرفاً انرژی نیست، بلکه موقعیت جغرافیایی و نقش در کریدورهاست.

۲. **طراحی قراردادهای ضدریسک:** استفاده از فازبندی، بندهای انعطاف‌پذیر، پوشش بیمه‌ای و سازوکارهای دقیق حل اختلاف

۳. **تمرکز بر پروژه‌های سریع‌الاثر:** به‌ویژه در حوزه لجستیک، انبارداری، فرآوری و خدمات زنجیره تأمین

۴. **اتخاذ رویکرد چندمسیره:** همکاری همزمان با چین، کشورهای منطقه و سایر شرکا برای کاهش وابستگی

در مجموع، چین یک بازیگر حرفه‌ای و محاسبه‌گر است که می‌تواند از تهدیدها و چالش‌ها فرصت بسازد.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

تهران، پایتخت تجارت ایران

Sunday Morning Post

南華早報

ILLEGAL REFUELLING STATIONS RAIDED

Eighteen operations in 2026 as illicit urban area sales become more common

MEMORIES OF A LIFE BEFORE THE FIRE

The everyday items that now mean so much to Wang Fuk Court residents

AMERICAN POLICIES SPARK A REVOLT

Mathematicians want their annual conference moved out of the US

Iran digs in as US envoys head to Pakistan for talks

Tehran ramps up rhetoric as ship crews trapped in the Persian Gulf run low on food and water

MARINA DEVELOPMENT DRAWS LOCAL AND OVERSEAS INTEREST

Singapore-based operator keen on Aberdeen project as it aims to capitalise on demand for moorings

200

Number of berths for yachts of up to 50 metres in length that will be offered as part of the marine project at Aberdeen

Enforcement boost vowed to protect mainland visitors for 'golden week'

Coerced shopping and other illicit practices will be targeted, Law says

$18

دبیرخانه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری بخش خصوصی با چین